

Силабус курсу

Гроші та кредит

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Галузь знань – D „Бізнес, адміністрування та право”
Спеціальність – D2 „Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок”
Освітньо-професійна програма – «Фінанси»

Рік навчання: I, Семестр: II

Кількість кредитів: 5   Мова викладання: українська

Керівник курсу

ППП

доктор економічних наук, професор
Дзюблюк Олександр Валерійович

Контактна інформація   кабінет: 11304   e-mail: alex5203@ukr.net

Опис дисципліни

Дисципліна «Гроші та кредит» належить до блоку обов'язкових дисциплін циклу професійної підготовки бакалавра галузі знань 07 Управління та адміністрування, спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок. Дисципліна спрямована на формування в майбутніх фахівців системи базових, фундаментальних знань з теорії грошей, організації грошового обігу, формування грошової системи, механізму функціонування грошового ринку, формування грошової пропозиції, розвитку інфляційних процесів, теорії кредиту і проценту за кредит, роботи кредитної системи і взаємозв'язку її елементів, впливу монетарної політики центрального банку на економіку, напрямів діяльності інститутів кредитної системи, включаючи банки та спеціалізовані небанківські кредитно-фінансові інститути, щодо грошово-кредитного обслуговування економічних агентів.

Структура курсу

№ п/п	Тема	Результати навчання	Завдання
1	Суть і функції грошей	Знати та вміти пояснювати підходи до трактування необхідності і суті грошей, як економічної категорії, робити порівняльну оцінку різних форм грошей, розуміти особливості виконання грошима функцій та знати, як вони реалізуються у конкретних практичних ситуаціях в економіці; розуміти ключові відмінності між повноцінними і неповноцінними грошима, причини демонетизації золота та його сучасну роль на фінансових ринках і у діяльності банківських систем; вміти аналізувати стан сучасних грошей відповідно до їх форм у вигляді паперових чи кредитних грошей з відповідними наслідками для інфляції, державних фінансів, у тому числі бюджетної та податкової системи, фінансів суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств і банківської системи.	Тести, питання
2	Основні теорії грошей	Знати основні положення ключових теорій грошей, розуміти історичний контекст їхнього виникнення і розвитку, а також усвідомити роль провідних грошових теорій у обґрунтуванні конкретних напрямів їх практичного застосування в процесі реалізації монетарної політики центрального банку; розуміти вплив теорій грошей на формування конкретних напрямів монетарної політики задля забезпечення дієвого впливу на фінансовий сектор і перебіг усіх економічних процесів.	Тести, питання

3	Грошовий обіг і грошовий ринок	Знати економічну сутність грошового обігу як процесу руху грошей; вміти охарактеризувати роль основних суб'єктів грошового обігу та особливості їх практичної взаємодії через схему грошових потоків в економіці; вміти пояснити взаємозв'язок між окремими видами грошових потоків; знати сутність грошової маси, порядок її структурування на агрегати, вміти прогнозувати її зміни; розуміти особливості побудови грошових агрегатів, функціонування законну грошового обігу; вміти розрахувати швидкість обігу грошей, визначати фактори, які на неї впливають; вміти здійснювати діагностику стану грошового обігу країни і монетизації ВВП на основі динаміки грошових агрегатів і грошової бази; знати механізм функціонування грошової емісії та основні канали надходження грошей в обіг, вміти розрізняти особливості первинної і вторинної емісії, знати принципи, методи та інструменти державного регулювання економіки через грошову емісію; розуміти та знати особливості функціонування грошового ринку, його структуру; знати поняття, цілі та мотиви формування попиту на гроші, вміти його зображати графічно; розуміти суть та механізм формування грошової пропозиції, вміти графічно зображати рівновагу на грошовому ринку та розуміти особливості її встановлення на грошовому ринку.	Тести, питання, задачі
4	Грошові системи	Знати сутність грошової системи, її функції і принципи побудови, а також основні елементи; розуміти значення грошової системи як основи організації грошового обігу в країні; вміти характеризувати основні типи грошових систем, розуміти еволюцію їх розвитку; розуміти основні сутнісні ознаки сучасної грошової системи; знати особливості формування грошової системи України, її елементи, а також особливості державного регулювання грошової сфери економіки. Розуміти суть, порядок та особливості застосування основних інструментів державного регулювання грошової сфери, механізм їхньої дії та наслідки впливу на економіку на макро- і мікроекономічному рівні.	Тести, питання
5	Інфляція і грошові реформи	Розуміти сутність інфляції та знати форми її прояву; розрізняти характерні ознаки відкритої і прихованої інфляції; вміти виявляти причини та оцінювати наслідки розвитку інфляційних процесів в економіці, вміти аналізувати прийнятність та дієвість конкретних засобів антиінфляційної політики у контексті функціонування кредитної і бюджетної систем, а також економіки і соціальної сфери загалом; розуміти сутність грошових реформ та основні способи здійснення грошових реформ як інструменту впорядкування грошового обігу і фінансової стабілізації економіки, розуміти дію основних факторів, які визначають необхідність проведення грошової реформи, а також конкретні механізми їх практичної реалізації; оцінювати причини і економічні наслідки проведення грошової реформи в Україні.	Тести, питання
6	Суть і функції кредиту	Розуміти соціально-економічну сутність кредиту як економічної категорії, історичні аспекти його виникнення та економічні передумови формування кредитних відносин; знати закономірності руху кредиту та механізм дії його основних функцій у ринковій економіці, вміти характеризувати форми і види кредиту, а також принципи організації кредитних відносин та їх значення в сучасних умовах; розрізняти рух кредиту і позичкового проценту, розуміти суть проценту за кредит та знати основні способи його розрахунку, вміти оцінювати і використовувати відповідні знання на практиці щодо факторів, які впливають на зміну позичкового проценту і динаміку попиту на кредит на фінансовому ринку.	Тести, питання, задачі

7	Кредитні системи	Розуміти поняття, передумови становлення та структуру кредитної системи; знати призначення та види фінансового посередництва в економіці у контексті функціонування кредитної системи, вміти охарактеризувати її структуру та призначення основних елементів відповідно до принципів ієрархічної побудови за двома рівнями; знати організаційні та економічні засади функціонування банківської системи як основної складової кредитної системи, знати основні функції, роль в економіці та операції центрального банку і комерційних банків, а також вміти охарактеризувати фактори, що визначають відмінності між банками та іншими посередниками фінансового ринку; розуміти економічне призначення, види, функції спеціалізованих небанківських фінансово-кредитних інститутів та їх роль в економіці і на грошовому ринку у контексті діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.	Тести, питання

Рекомендовані джерела інформації

1. Белова І. В. Дослідження грошово-кредитного ринку: навчальний посібник. Суми: Сумський державний університет, 2020. 147 с.
2. Гроші та кредит: підручник / за ред. д.е.н., проф. О.В. Дзюблюка. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 892 с.
3. Гроші та кредит : навчальний посібник / С. П. Стеценко та ін. Київ : КНУБА, 2024. 228 с.
4. Дзюблюк О. В. Банківські платіжні картки як головна форма сучасних грошових відносин і основа грошового обігу. *Економічний аналіз*. 2024. Том 34. №1. С. 152-164.
5. Дзюблюк О. В. Еволюція ролі золота у сучасній монетарній системі. *Банківська справа*. 2020. №1. С. 3-26.
6. Дзюблюк О. В. Ефективність режиму інфляційного таргетування як основи монетарної політики в умовах кризових явищ в економіці. *Вісник економіки*. 2021. №3. с. 20-40.
7. Дзюблюк О. В. Зростання ролі грошово-кредитної політики у регулюванні економічних процесів в умовах пандемічної кризи. *Банківська справа*. 2021. №1. с. 3-26.
8. Дзюблюк О. Монетарна політика Європейського центрального банку у контексті протидії кризовим явищам на фінансовому ринку. *Світ фінансів*. 2023. №1. С. 8-30.
9. Дзюблюк О. Монетарне реагування Федеральної резервної системи США на економічні наслідки пандемічної кризи. *Світ фінансів*. 2022. №1. С. 8-21.
10. Дзюблюк О. Оптимізація структури сучасного грошового обігу у контексті ролі готівкових платежів. *Вісник економіки*. 2022. Вип. 3. С. 78-100.
11. Дзюблюк О. В. Основні тенденції і перспективи готівкового грошового обігу в епоху цифровізації економіки і банківської справи. *Банківська справа*. 2021. №2. С. 3-27.
12. Дзюблюк О. Особливості трансмісійного механізму монетарної політики в Україні в умовах воєнного стану. *Економічний аналіз*. 2023. Том 33. № 3. С. 247-256.
13. Дзюблюк О. Проблеми активізації банківського кредитування реального сектору економіки в умовах воєнного стану. *Вісник економіки*. 2023. Вип. 3. С. 8-25.
14. Дзюблюк О. В. Сучасні аспекти електронних грошей в умовах цифровізації банківського бізнесу. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2020. №2. С. 76-93
15. Дзюблюк О. В. Теоретико-методологічні підходи до визначення сутності грошей як економічної категорії. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2018. №2. С. 21-35.
16. Дзюблюк О. В. Теоретичні аспекти визначення вартості грошей залежно від їх форм в обігу. *Світ фінансів*. 2018. №1. с. 82-94.
17. Дзюблюк О. В. Теоретичні аспекти координації монетарної і фіскальної політики як необхідної умови забезпечення макрофінансової стабільності. *Світ фінансів*. 2024. №2. С. 8-27.
18. Дученко М. М., Єрешко Ю. О., Шевчук О. А. Гроші та кредит: навчальний посібник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 108 с.
19. Зайцев, О. В. Основи фінансового інструментарію: підручник. Київ: Ліра-К, 2019. 406 с.
20. Іванчук Н. В. Гроші і кредит: навчальний посібник. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 332 с.
21. Коренюк П. І., Коренюк Л. В., Левандівський О. Т. Гроші і кредит: навчальний посібник. Кам'янське: ДДТУ, 2019. 402 с.
22. Коць О. О., Ільчук П. Г. Монетарна політика: навчальний посібник. Львів : Новий Світ, 2021. 164 с.
23. Круш, П. В., Клименко О. В. Інфляція: суть, форми та її оцінка: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2018. 288 с.

24. Монетарні важелі стимулювання розвитку економіки України: глобальні виміри та національні інтереси: монографія / за ред. д. е. н., проф. О. В. Дзюблюка. Тернопіль: Осадца Ю. В., 2021. 300 с.
25. Світлична В. Ю. Гроші і кредит: підручник. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. 191 с.
26. Трансформація банківської системи у контексті глобалізаційних викликів: монографія / за ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. Vienna: Premier Publishing s.r.o. Vienna, 2018. 364 с.
27. Шаров О. М. Грошова глобалізація. Історіософський трактат з питань гео економічного поширення грошових відносин: монографія. Київ: Парламентське видавництво, 2020. 680 с.
28. Шевчук І. Л., Ставерська Т. О., Жиликова О. В. та ін. Гроші та кредит: навчальний посібник. Харків: Видавець Іванченко І.С., 2018. 271 с.
29. Шпак Н. О., Ярошевич Н. Б., Побурко О. Я. Фінанси, гроші та кредит: навчальний посібник. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2018. 415 с.
30. Щетинін А. І. Гроші та кредит: навчальний посібник. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2019. 163 с.
31. Adrian, T., Laxton, D. & Obstfeld, M. Advancing the frontiers of monetary policy. Washington, DC: International Monetary Fund, 2018. 279 p.
32. Arvidsson, N. Building a cashless society: the Swedish route to the future of cash payments. Stockholm: Royal Institute of Technology, 2019. 96 p.
33. Battilossi, S. & Kazuhiko, Y. Handbook of the history of money and currency. Singapore: Springer Nature Singapore Pte Ltd. 2020. 1094 p.
34. Blakstad, S. & Allen, R. FinTech Revolution: Universal Inclusion in the New Financial Ecosystem. Cham: Palgrave Macmillan, 2018. 406 p.
35. Cachanosky, N. Monetary Equilibrium and Nominal Income Targeting. New York: Routledge, 2019. 120 p.
36. Cartelier, J. Money, Markets and Capital: The case for a monetary analysis. New York: Routledge, 2018. 240 p.
37. Choudhry, M. An Introduction to Banking: principles, strategy and risk management. 2nd ed. London: John Wiley & Sons, 2018. 564 p.
38. Clouse, J. A. Short Takes on Monetary Policy Strategy: An Introduction to Some Basic Concepts. *Finance and Economics Discussion Series 2018-089*. Washington: Board of Governors of the Federal Reserve System, 2018. 83 p.
39. Eichengreen, B., Mehl, A. & Chițu, L. How Global Currencies work: Past, Present, and Future. Princeton: Princeton University Press, 2018. 249 p.
40. Heise, M. Inflation Targeting and Financial Stability: Monetary Policy Challenges for the Future. Cham: Springer Nature Switzerland, 2019. 111 p.
41. Herger, N. Understanding Central Banks. Bern: Springer Nature Switzerland AG, 2019. 200 p.
42. Hubbard R. G. & O'Brien A. P. Money, Banking, and Financial System. 3rd ed. New York: Pearson, 2018. 690 p.
43. Ingraio, B. & Sardoni, C. Banks and Finance in Modern Macroeconomics: A Historical Perspective. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2019. 281 p.
44. King, B. Bank 4.0: Banking everywhere, never at a bank. Chichester: John Wiley & Sons, 2019. 344 p.
45. Lepetit, A. The Optimal Inflation Rate with Discount Factor Heterogeneity. *Finance and Economics Discussion Series 2018-086*. Washington: Board of Governors of the Federal Reserve System, 2018. 58 p.
46. Lewis, A. The Basics of Bitcoins and Blockchains: An Introduction to Cryptocurrencies and the Technology that Powers Them. Coral Gables: Mango Publishing Group, 2018. 399 p.
47. Macchiavelli, M. & Pettit, L. Liquidity Regulation and Financial Intermediaries. *Finance and Economics Discussion Series 2018-084*. Washington: Board of Governors of the Federal Reserve System, 2018. 45 p.
48. Marshall, A. How you got screwed: What big banks, big government, and big business don't want you to know. New York: Skyhorse Publishing, 2018. 142 p.
49. Michail, N. Money, Credit, and Crises: Understanding the Modern Banking System. Palgrave Macmillan, 2021. Cham: 251 p.
50. Mishkin, F. S. The economics of money, banking, and financial markets, 13th edition. New York: Pearson Education Limited, 2022. 717 p.
51. Morriss, M. (ed.) The economic history of central, east and south-east Europe. London: Routledge, 2021. 529 p.
52. Nain, A. & Jung P. G. Understanding money: Philosophical Frameworks of Monetary Value. New York: Routledge, 2022. 138 p.
53. Rostagno, M., Altavilla, C. & Carboni, G. Monetary Policy in Times of Crisis: A Tale of Two Decades of the European Central Bank. New York: Oxford University Press, 2021. 430 p.
54. Sieron, A. Money, Inflation and Business Cycles: The Cantillon Effect and the Economy. New York: Routledge, 2019. 162 p.
55. Turner, P. The New Monetary Policy Revolution: Advice and Dissent. London: National Institute of Economic and Social Research, 2021. 132 p.

Політика оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Гроші та кредит» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування, тестування; презентації результатів виконаних завдань; оцінювання результатів модульної контрольної роботи; оцінювання комплексного практичного індивідуального завдання; оцінювання результатів самостійної роботи студентів; інші види індивідуальних і групових завдань; залік; екзамен.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

Оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Гроші та кредит» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового модуля. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (кожен студент має бути оцінений не рідше ніж раз на два заняття). Пропуски практичних занять обов'язково відпрацьовуються в години консультацій, в іншому випадку вони вважаються оцінкою «0» та враховуються при визначенні середнього арифметичного. Для студентів, які навчаються за індивідуальним графіком, поточне оцінювання проводиться під час консультацій та шляхом виконання завдань в системі Moodle. Модуль «Тренінг» визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час тренінгу. Модуль «Самостійна робота» може визначатись як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час вивчення дисципліни за самостійну роботу (реферати, есе тощо) або оцінювання наскрізного проекту.

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
1. Опитування під час заняття (тема 1-3) – макс. 50 балів 2. Тестування – макс. 30 балів 3. Розв'язок задач – макс. 20 балів	1. Письмова модульна робота – макс. 70 балів 2. Виконання завдань індивідуальної роботи – макс. 20 балів 3. Підготовка реферату за темами 1-3 – макс. 10 балів	1. Опитування під час заняття (тема 4-7) – макс. 50 балів 2. Тестування – макс. 30 балів 3. Розв'язок задач – макс. 20 балів	1. Письмова модульна робота – макс. 70 балів 2. Виконання завдань індивідуальної роботи – макс. 20 балів 3. Підготовка реферату за темами 4-7 – макс. 10 балів	Виконання завдань під час тренінгу – макс. 100 балів	1. Підготовка есе на задану тематику – макс. 50 балів 2. Виступ з доповіддю за результатами дослідження – макс. 40 балів 3. Презентація матеріалів проведеного дослідження – макс. 10 балів	1. Теоретична частина (три питання по 20 балів) – макс. 60 балів 2. Тестові завдання (10 тестів по 2 бали) – макс. 20 балів 3. Практична частина – задача – макс. 20 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74		D (задовільно)
60–64	задовільно	E (достатньо)
35–59		FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)